

HERBOWNY (8) ai

e oraz o jasne.

sg m A herbown(e)go (1). ◇ pl N m pers herbowni (2). ◇ G herbownych (2). ◇ D herbownym (1). ◇ A subst herbowne (2).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI(XVIII) – XVIII w.

Przymiotnik od „herb”; będący częścią herbu; dotyczący herbu lub rodu, pieczętujący się wspólnym herbem; należący do wspólnego herbu, rodu; gentilis, gentilitius Cn (8) : Wyliczając swoje y przodków fwych przeciwko Rzeczypospolitey zasługi/ [...] częstokroć to czynią przez swoje rzeczniki/ ktorzi im one ozdoby y tryumfy herbowne [triumphos gentilicios] czałem choć gwałtem przypifuią ModrzBaz 94.

Wyrażenia: »orzeł herbowny« (1): K temu iefzcze aby sie w czym s Polaki nie zgadzali [książęta śląskie]/ Orły łobie herbowne zodemieniali/ niekthorzy czarne żolthe y rozmaite farby polá wymyllili łobie/ odstąpiwłzy białego/ s ktorego pozłzi s krolmi Polfkimi. BielKron 373.

»stryj herbowny« = szlachcic związany wspólnym herbem z jakimś rodem szlacheckim, krewny herbowy (1): A ten Stániław ociec tego tho Mikołaiá vdał sie był ná Rycerłki chleb do zyem Rulfkich/ thámże sie z mlodości parał/ bo tám miał Striá herbownego teyże Okłzey/ nieiákiego Wątrobkę Arcybiskupá Lwowłkiego RejZwierz 273v.

Przen: O rodzie ludzkim pochodzącym od Adama (1) : Krzywdá tedy nieznośna temu niebiełkiemu Kmieciowi [Adamowi]/ gdy toż práwo ktore Bogárodzicą zdawná iefł zágáione/ z tych łtrycow á herbownych iego Kmiotkow/ máło nie bełtye poczyniło. PowodPr 68.

a. *W funkcji rzeczownika: szlachcic mający wspólny herb z innym szlachcicem, należący do tego samego rodu, herbownik (4) : Wyliczając swoje y przodków fwych przeciwko Rzeczypospolitey zasługi/ [...] tedy przypominając te/ ktore kiedyś dawno ktorykolwiek z iego herbownych [suorum gentilium]/ chocia krwią dáleko odłączonych vczynił ábo Krolowi ábo Rzeczypospolitey ModrzBaz 94; SzarzRyt ktv.*

Szeregi: »familija i herbowni« (1): á gdy do potrzeby przychodziło/ tedy sie potykáli nie rotami/ [...] ale po familiách y Herbach/ tak iż kázda familia/ y Herbowni z ofobná w kupię pod łwą chorągwią/ Herbem łwem ozdobioną/ łtawali GórnRozm B2.

»herbowny, krewny i powinowaty« (1): A włzákóz łwiádki/ gdzie idzie o pocziwość/ Herbowni/ krewni y powinowáci bydź mogá SarnStat 1159.

Cf HERBOWY, JEDNOHERBOWNY